

OBSAH

1	Úvod (F. Marvan)	5
2	Nauka o buňce (E. Vernerová)	6
	Živé systémy	6
	Uspořádání živých soustav	6
	Nebuněčné organismy	6
	Buněčné organismy	7
	Buňka	7
	Živočišné buňky	7
	Rostlinné buňky	8
	Ultrastruktura živočišné buňky	10
	Buněčná membrána	10
	Transport látek	12
	Povrch buněk	12
	Cytoplazma	13
	Buněčné jádro	13
	Jaderný obal	15
	Chromatin jádra	15
	Jadérko	15
	Chromozomy	16
	Buněčné organely	18
	Endoplazmatické retikulum	18
	Ribozomy	19
	Golgiho komplex	20
	Lyzozomy	21
	Peroxyzomy	22
	Mitochondrie	22
	Cytoplazmatické inkluze	23
	Cytoskelet	25
	Mikrotubuly	25
	Mikrofilamenta	26
	Intermediární filamenta	26
	Dělení buněk	27
	Buněčný cyklus	27
	Mitóza	28
	Meióza	29
	Amitóza	29
	Projevy života buňky	30
3	Nauka o tkáních (E. Hložánková)	31
	Epitelové tkáně — epitely	31
	Krycí epitel	32
	Žlázový epitel	34
	Pojivová tkáň — pojivo	37
	Vazivová tkáň — vazivo	37
	Chrupavková tkáň	41
	Kostní tkán	42
	Krev a míza	44
	Krev	44
	Míza	46
	Vývoj formovaných krevních elementů	46
	Svalová tkáň	47
	Nervová tkáň	49
	Nervová buňka — neuron	50
	Neuroglie	54
4	Vznik a vývoj jedince (F. Marvan)	55
	Progeneze	57
	Pohlavní buňky	57
	Spermie	57
	Vajíčko	57
	Vznik a vývoj pohlavních buněk	58
	Spermatogeneze	58
	Ovogeneze	62
	Oplození	62
	Blastogenez	65
	Rýhování zygoty a blastulace u savců	65
	Embryonální biotechnika řízené reprodukce	66
	Gastrulace a notogeneze u savců	69
	Plodové obaly a přídavné embryonální orgány savců	70
	Žloutkový váček	70
	Amnion a chorion	72
	Alantois	73
	Blastogenez u ptáků	74
	Rýhování a blastulace u ptáků	74
	Gastrulace a notogeneze u ptáků	74
	Přídavné embryonální orgány ptáků	74
	Placentace	75
	Placenta	75
	Výživa zárodku a plodu	79
	Poruchy ve vývoji	79
	Organogeneze	81
	Krevní oběh zárodku a plodu	81
	Trávicí ústrojí	82
	Dýchací ústrojí	83
	Močové ústrojí	83
	Pohlavní ústrojí	84
	Pohybové ústrojí	85
5	Základní anatomické pojmy (A. Hampl)	88
	Anatomické názvosloví	88
	Části těla a tělní krajiny	89
	Soustavy orgánů	92
6	Kosterní soustava (J. Kresan)	93
	Kost jako orgán	93
	Tvar kostí a povrch kostí	93
	Skladba kostí	93
	Vývoj a růst kostí a kostry	95
	Spoje kostí	96
	Systematika kostry	97
	Osová kostra	97
	Kostra hlavy	97
	Kostra hlavy vcelku	100
	Kostra trupu	100
	Kostra končetin	107
	Kostra hrudní končetiny	107
	Kostra pánevní končetiny	111
7	Svalová soustava (A. Hampl)	116
	Sval jako orgán	116

Pomocné svalové orgány	121
Rozdělení svalů	121
Svaly hlavy	121
Svaly hřbetu	122
Svaly krku	124
Svaly hrudníku	125
Svaly břicha	126
Svaly ocasu	127
Svaly hrudní končetiny	127
Svaly pánevní končetiny	130
Kožní svaly	134
Povázky	134
8 Trávící soustava (<i>F. Marvan</i>)	135
Stavba trávící trubice	135
Ústní dutina	136
Jazyk	137
Slinné žlázy	139
Zuby	140
Hltan	144
Jícen	145
Žaludek	145
Předžaludek a žaludek přežívýkavců	148
Střevo	152
Slinivka břišní	156
Játra	157
Břišní dutina	159
9 Dýchací soustava (<i>J. Kresan</i>)	162
Dýchací cesty	162
Nosní dutina	162
Vedlejší nosní dutiny	162
Hrtan	163
Průdušnice a průdušky	164
Plíce	165
Hrudní dutina	167
10 Močová soustava (<i>A. Hampl</i>)	169
Ledvina	169
Vývodné močové cesty	172
11 Pohlavní soustava (<i>A. Hampl</i>)	174
Samčí pohlavní soustava	174
Varle	174
Vývodné pohlavní cesty	177
Nadvarle	178
Chámovod	178
Přídatné pohlavní žlázy	180
Semeno	181
Pyj	182
Šourek	183
Samičí pohlavní soustava	185
Vaječník	186
Vejcovod	188
Děloha	189
Pochva	192
Poševní předsíň a vulva	193
Pohlavní cyklus	194
12 Cévní soustava (<i>J. Kresan</i>)	196
Krevní soustava	196
Srdce	196
Krevní cévy	199
Krevní oběhy	201
Malý krevní oběh	201
Velký krevní oběh	202
Slezina	204
Mízní soustava	205
Mízní cévy	205
Mízní tkán	205
Mízní orgány	205
Mízní uzliny	205
Brzlík	207
Retikulohistiocytární systém (RHS)	207
13 Endokrinní soustava (<i>F. Marvan</i>)	208
Hypofýza	208
Epifýza	210
Stítná žláza	210
Příštítná žláza	212
Ostrůvky slinivky břišní	214
Nadledvina	214
Paraganglia	215
Orgány s endokrinní funkcí	217
14 Nervová soustava (<i>L. Massanyi</i>)	219
Centrální nervová soustava	219
Mícha	219
Mozek	224
Zadní mozek	224
Mísní mozek	224
Vlastní zadní mozek	225
Střední mozek	226
Přední mozek	226
Mezimozek	226
Koncový mozek	227
Dutiny centrálního nervstva	229
Mozková a míšní pleny	230
Periferní nervová soustava	231
Hlavové nervy	231
Míšní nervy	232
Autonomní nervová soustava	235
Sympatická část	235
Parasympatická část	237
15 Smyslová ústrojí (<i>L. Massanyi</i>)	238
Ústrojí zrakového smyslu	238
Ústrojí sluchového a statického smyslu	242
Ústrojí čichového smyslu	245
Ústrojí chuočového smyslu	245
Ústrojí kožního smyslu	246
16 Kožní soustava (<i>J. Kresan</i>)	248
Kůže	248
Pokožka	248
Škára	249
Podkoží	249
Kožní žlázy	250
Pokožkové útvary	251
Chlupy	251
Prstové orgány	254
Pazneht a paznehtek	254
Špárek a pašpárek	257
Kopyto	257
Dráp	257
Polštáře	258
Rohy	258

Charakteristika kůže domácích	
zvířat	258
Mléčná žláza (<i>A. Hampl</i>)	260
Základní charakteristika	
a vývoj	260
Mléčná žláza krávy	262
Mléčná žláza ovce, kozy, klisny a prasnice	268
Mléko a mlezivo	270

17 Anatomie hospodářských ptáků

(<i>F. Marvan, E. Vernerová</i>)	271
Kostrní soustava	271
Kostra hlavy	271
Kostra trupu	272

Kostra hrudní končetiny	273
Kostra pánevní končetiny	274
Svalová dutina	275
Tělní dutina	276
Trávící soustava	277
Dýchací soustava	282
Močová soustava	284
Pohlavní soustava	285
Cévní soustava	289
Nervová soustava	290
Smyslová ústrojí	291
Endokrinní soustava	291
Kožní soustava	292
Seznam doporučené literatury	295
Rejstřík	296

Foto MUDr. FRANTIŠEK MARVAN, DrSc., a kolektiva
MORFOLOGIE
HOSPODÁŘSKÝCH
ZAŘÍTÍ

Zpracování a vydání: MUDr. František Marvan, DrSc.
Rozmnožování i další využití je zakázáno.
ISBN 80-86111-21-1
© 1991, MUDr. František Marvan, DrSc.

